

The Revival of the Taliban Regime in Afghanistan and its Consequences for the Islamic Republic of Iran

Hossein Masoudnia ¹ Niloufar Shafiei yangabadi ²

Research Article

Received:
4 November
2024

Revised:
9 January 2024

Accepted:
8 February 2025

Published:
18 February 2025

PP. 41-61

Introduction

After 9/11, the United States attacked Iraq and Afghanistan, apparently with the aim of fighting terrorism, but in reality based on a strategy of presence in the region, and sought to form puppet states in these two countries; But after spending billions of dollars and manpower, decided to withdraw his forces from the region. America's decision to withdraw its troops from Afghanistan gave the Taliban the opportunity to defeat the 300,000 Afghan army with a small number of troops and form the Islamic Emirate of Afghanistan for the second time after twenty years. What has caused researchers to pay attention to this development is the failure of the United States in Afghanistan to establish a puppet government and the rapid course of events and the early success of the Taliban in establishing its dominance over almost all parts of Afghanistan, except for areas such as Panjshir province. The rapid process of Afghanistan's developments has led to the question of whether these developments were a process or a project designed by the American government itself. What is important among these is: one, the failure of the American government in the nation-building process in Afghanistan after twenty years and the imposition of exorbitant costs, and second, the readiness of the Afghan society to re-accept the Taliban government due to ethnic tendencies and the ineffectiveness of Ashraf Ghani's government. The formation of such developments in the eastern borders of Iran, according to the experience and historical mentality of the Iranians from the performance of the Taliban during the first period of their rule in Afghanistan, requires the diplomatic apparatus of the Islamic Republic of Iran to monitor the developments in Afghanistan and by adopting appropriate strategies, try to minimize the future threats from the government of this group against the national interests of the Islamic Republic of Iran. Considering such a background, the purpose of writing the present study is to analyze the reasons for the re-emergence and success of the Taliban in Afghanistan and to explain the consequences of their rule from different dimensions against the interests of the Islamic Republic of Iran.

1. Associate Professor, Department of Political Science, Faculty of Administrative Sciences & Economics, University of Isfahan, Isfahan, Iran. (Corresponding Author)

h.masoudnia@ase.ui.ac.ir ORCID ID: 0000-0003-2928-2251

2. PhD. Student in Political Science, University of Isfahan. niloufarshafie@ase.ui.ac.ir
ORCID ID: 0000-0008-8531-3423

The researchers tried to explain and analyze the two main variables of the research, i.e. the reasons for the emergence and success of the Taliban and the consequences of their rule for the interests of the Islamic Republic of Iran.

Research Methodology

The research method is qualitative, the data collection method is documentary-library, as well as the use of resources and texts related to the subject in cyberspace, and the analysis method is descriptive-explanatory.

Results & Discussion

Nation-building is a sociological-historical process through which, with the fading of ethnic, tribal, racial, gender, language, etc. distinctions, a large number of people in a specific land achieve a common historical identity and consider preserving its values as one of their vital duties. Most of the thinkers who research about Afghanistan believe that the nation-state and national identity have not been fully formed in this country and there are still active ethnic-tribal divisions and the possibility of conflict and conflict. Identity in the territory of Afghanistan has geographical, linguistic, religious and ethnic aspects, and ethnic identity is more effective in giving life to behaviors. In fact, it can be said that the government of Afghanistan was weak and did not have the ability to dominate an ethnic and tribal social structure that was resistant and sometimes dominant over the government and centrifugal forces, which created the ground for instability, repression and extremism.

The Taliban, which was a branch of Al-Qaeda, started to operate in 1994 and formed the first Islamic Emirate of Afghanistan in 1996 with the slogan of establishing order, implementing Sharia laws and fighting corruption in the country. Between 1996 and 2001, Afghanistan witnessed the most authoritarian, terrible form of government and the medieval era with the rule of the Taliban and al-Qaeda, which was dominated by darkness and complete tyranny, and the country descended into the ranks of collapsed states and entered a full-scale civil war. The five-year rule of the Taliban in Afghanistan was a symbol of violence, harassment of women and opposition to any modernization. In addition, the Taliban, by emphasizing Afghan nationalism centered on Pashtoism, suppressed other ethnic groups and groups such as Hazaras, Tajiks, and especially Shia religious groups. The turning point of this behavior was the attack on the Iranian consulate during the conquest of Mazar-i-Sharif and the martyrdom of the diplomats of the Islamic Republic of Iran.

The events of September 11 and the attack on the twin towers and the building of the Ministry of Defense of the United States, as well as the accusation of bin Laden and the Taliban as terrorists, caused the United States to assume the leadership of the fight against terrorism and to call for a global coalition against it. George W. Bush, the President of the United States (2000-2008) established security plans to prevent any possible attack and launched attacks on Afghanistan to overthrow the Taliban group. America was pursuing different goals from attacking Afghanistan.

The government of Hamed Karazi came into existence with the support and aid of America and in the process of state building measures such as; The drafting of the constitution, the creation and development of the police and the army, the creation and development of the bureaucracy, the holding of presidential elections, parliamentary elections, political institutions and the granting of political and social freedoms to civil institutions and political activists were carried out.

In 2012 and 2013, Donald Trump, referring to the Afghanistan crisis, considered it a full-fledged disaster that causes the loss of American lives and waste of money collected from American taxpayers. Because from 2002 to 2016, they spent about 800 billion dollars in Afghanistan and 2400 American soldiers were killed in Afghanistan. In December 2018, he ordered the US presence in Afghanistan to be halved, and then Joe Biden decided on September 11, 2021, to withdraw all troops from Afghanistan. The withdrawal of US troops gave the Taliban a good opportunity to take control of Afghanistan in less than two weeks. Thus, after two decades out of power, the Taliban are once again on the verge of forming a new government in Afghanistan.

The coming to power of the Taliban can create a challenge for the Islamic Republic of Iran in several ways. The Islamic Republic of Iran should try to take measures to secure the maximum national interests of Iran and prevent Afghanistan from becoming a critical center against the Islamic Republic of Iran from a political, economic, security and cultural point of view.

Conclusions & Suggestions

One of the important developments in American politics that happened during the Biden era was the change in the direction of American foreign policy from the Middle East region to the Eastern region and the issue of China. Therefore, the United States decided to reconsider the policy of the United States in the Middle East regarding the deployment of its forces and the doctrine of responsibility, which was carried out after the September 11 incident. One of the characteristics of which was the withdrawal of American forces from Afghanistan, where had spent more than three thousand billion dollars without achieving tangible success. This US decision and the failure to build a nation-state in Afghanistan gave the Taliban the opportunity to again use the Afghan people's need for order, the use of Pashtun ethnic groups, the nationalist and anti-American sentiments that existed in Afghanistan to dominate Afghanistan again, and the second Taliban emirate was formed in Afghanistan, which was a continuation of the first government. But with the difference that this time, the Taliban tried to gain the experience of the first government and to attract the opinion of the neighboring countries, especially the international community, to present themselves in a moderated manner, and they tried to win the hearts of the tribes and other groups of Afghanistan. In fact, the American government's decision to withdraw its forces from Afghanistan due to the knowledge of the ineffectiveness of its policy in the process of nation-building in this country along with the change in the country's foreign policy priorities

gave the Taliban the opportunity to re-enter the political arena of Afghanistan. America's partial agreement with this development after the Doha conference meeting, the support of some countries in the region to the Taliban, especially Pakistan, the ineffectiveness of Ashraf Ghani's government, the dominance of ethnic spirit on the people of Afghanistan along with the slogan of ethnocentrism and xenophobia by the Taliban all made it possible for the Taliban to re-emerge and win over Ashraf Ghani's government.

Therefore, following the conquest of Kabul, the Taliban once again formed an Islamic Emirate in Afghanistan and announced the new era of its government with the slogan of forming an inclusive government due to its political maturity. Without a doubt, the success of the Taliban in forming a government along the eastern borders of Iran can challenge the interests of the Islamic Republic of Iran in terms of ideology, security, politics and economy. Being aware of the process of developments in Afghanistan and monitoring it, Iran's diplomatic system has based its policy towards the Taliban on the basis of monitoring strategy and using various tools including economic, political and security to influence the political behavior of this group and encourage them to form an inclusive government, respect the rights of citizens and participation of other religious and ethnic groups in power and refrain from genocide.

Key Words: Taliban, Islamic Emirate, America, Islamic Republic of Iran, Nation-building, Puppet Regime

تبیین علل احیای حکومت طالبان در افغانستان و پیامدهای آن برای جمهوری اسلامی ایران

حسین مسعود نیا^۱ نیلوفر شفیعی ینگابادی^۲

مقاله علمی

چکیده

نیروهای شبه‌نظامی طالبان با تعدادی کمتر از هفتاد و پنج هزار نفر در مدت یازده روز بر ارتش سیصد هزار نفری افغانستان تسلط یافتند. مردم افغانستان در مقطع دیگری نیز یعنی سال‌های ۱۹۹۶-۲۰۰۱ تجربه حکومت این گروه افراطی اسلام‌گرا را داشته‌اند تا این که به دنبال واقعه یازده سپتامبر و حمله آمریکا به افغانستان، دولت طالبان سقوط کرد و آمریکا در صدد دولت‌سازي در این کشور برآمد. با گذشت بیش از بیست سال، دولت‌مردان آمریکا تصمیم به خروج نیروهای خود از افغانستان گرفتند. با آغاز خروج نیروهای آمریکایی شبه‌نظامیان طالبان در کوتاه‌ترین زمان موفق به تشکیل دومین امارت اسلامی در سال ۲۰۲۱ در این کشور گردیدند. پیروزی سریع طالبان سبب طرح پرسش‌هایی گردیده است که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از: (۱) آیا این تحولات، سناریو و پروژه‌ای طراحی شده از سوی آمریکا بوده است؟ (۲) علت پیروزی سریع طالبان در افغانستان چه بود و حکومت آن‌ها در دوران جدید چه تفاوت ماهوی با حکومت‌شان در دوره قبل خواهد داشت؟ (۳) سلطه مجدد طالبان در افغانستان چه پیامدهایی برای جمهوری اسلامی ایران می‌تواند داشته باشد؟ لذا هدف از نگارش این مقاله، بیان علل ظهور مجدد طالبان در افغانستان و تشریح پیامدهای آن در منطقه به ویژه برای جمهوری اسلامی ایران است. این مقاله از روش توصیفی-تحلیلی و ابزار کتابخانه‌ای، شامل کتب، روزنامه‌ها و منابع اینترنتی برای گردآوری و تحلیل داده‌ها بهره گرفته است.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۸/۱۴

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۳/۱۰/۲۰

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۱۱/۲۰

تاریخ انتشار:

۱۴۰۳/۱۱/۳۰

واژگان کلیدی: طالبان، امارت اسلامی، آمریکا، جمهوری اسلامی ایران، ملت‌سازی، دولت دست‌نشانده

۱. دانشیار گروه علوم سیاسی، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. (نویسنده مسئول)

h.masoudnia@ase.ui.ac.ir ORCID ID: 0000-0001-7279-1460

niloufarshafie@ase.ui.ac.ir ORCID ID: 000-0008-8531-3423 دانشجوی دکتری علوم سیاسی، دانشگاه اصفهان

استناد به این مقاله: مسعود نیا، حسین؛ شفیعی ینگابادی، نیلوفر (۱۴۰۳). تبیین علل احیای حکومت طالبان در افغانستان و پیامدهای آن برای

جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه سیاست پژوهی غرب آسیا، ۱(۱)، ۶۱-۴۱

مقدمه

آمریکا پس از واقعه ۱۱ سپتامبر در ظاهر با هدف مقابله با تروریسم اما در واقع براساس استراتژی حضور در منطقه به دو کشور عراق و افغانستان حمله برد و درصدد برآمد در این دو کشور دولت‌های دست‌نشانده تشکیل دهد؛ لیکن با صرف هزاران میلیارد هزینه و نیروی انسانی براساس کنفرانس فوریه ۲۰۲۰ قطر تصمیم بر خروج نیروهایش از منطقه گرفت. تصمیم آمریکا مبنی بر خروج نیروهایش از افغانستان این فرصت را در اختیار طالبان قرار داد تا بار دیگر با تعداد نیروی اندک بر ارتش سیصد هزار نفری افغانستان غلبه کند و برای دومین بار پس از گذشت بیست سال، امارت اسلامی افغانستان را برپا سازند. آنچه سبب توجه پژوهش‌گران به این تحول گردیده است علت ناکامی ایالات متحده آمریکا در افغانستان برای استقرار یک دولت دست‌نشانده و روند سریع وقایع و موفقیت زود هنگام طالبان در برقراری سلطه خود بر تقریباً تمامی نقاط افغانستان، به‌جز مناطقی مانند ولایت پنج‌شیر بوده است.

روند شتابان تحولات افغانستان سبب گردیده است تا این پرسش مطرح شود که آیا این تحولات، یک پروسه بوده یا پروژه‌ای است که توسط دولت آمریکا طراحی گردیده است؟ آنچه در این میان مهم است در وهله اول؛ عدم موفقیت دولت آمریکا در روند دولت‌ملت‌سازی در افغانستان پس از گذشت بیست سال و صرف هزینه گزاف در این زمینه بود و دوم؛ آمادگی جامعه افغانستان برای پذیرش مجدد حکومت طالبان به دلیل گرایشات قومی و ناکارآمدی دولت اشرف‌غنی است. در واقع، هر دو دولت «حامد کرزای» و «اشرف غنی» موجب رشد ناهنجاری‌ها و نابسامانی‌های سیاسی و اجتماعی شده و با بحران‌های مهمی چون بحران اقتدار، بحران نفوذ، بحران مشروعیت مواجه گردیده و پشتیبانی مردم را از دست دادند. اکنون پس از گذشت نزدیک به دو دهه از «لفظی دموکراتیزاسیون» که برای حمایت از ابتکار بین‌المللی دولت‌سازی در افغانستان به کار گرفته شد، نه تنها دولت مدرن و دموکراسی به مثابه نظامی با ویژگی‌های ذاتی مثبت در میان مردم افغانستان جای خود را باز نکرد، بلکه امنیت و ثبات سیاسی همچنان به آرزویی دست‌نیافتنی و کالایی گران‌سنگ برای نخبگان و مردم این کشور بدل گردیده است (Samiee esfahani & Farahmand, 2024: 245-290).

شکل‌گیری چنین تحولاتی در مرزهای شرقی ایران با توجه به تجربه و ذهنیت تاریخی ایرانیان از عملکرد طالبان در دوران نخست حکومت خود بر افغانستان ایجاب می‌کند تا مسئولان دستگاه دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران تحولات افغانستان را رصد و با اتخاذ راهکارهای مناسب درصدد به حداقل رساندن تهدیدات آتی از سوی حکومت این گروه فراروی منافع ملی جمهوری اسلامی ایران برآیند. با توجه به چنین پیشینه‌ای هدف از نگارش پژوهش حاضر واکاوی دلایل ظهور و موفقیت مجدد طالبان در افغانستان و تشریح تبعات و پیامدهای حکومت آنها برای منافع جمهوری اسلامی ایران است. جهت نیل به این مقصود، پژوهش پیش‌رو، با بهره‌گیری از روش کیفی برای تحلیل چرایی و چگونگی تحولات افغانستان به شیوه توصیفی _ تحلیلی و با استفاده از ابزار کتابخانه‌ای، و استفاده از کتب، مقالات و منابع فضای مجازی درصدد تشریح و تحلیل دو متغیر اصلی پژوهش یعنی دلایل ظهور و موفقیت طالبان و پیامدهای حکومت آنان برای منافع جمهوری اسلامی ایران است.

۱- مبانی نظری پژوهش (دولت دست‌نشانده و ملت‌سازی)

در ارتباط با خاستگاه دولت‌های مدرن که در اروپا از سده ۱۷ به این سو شکل گرفتند، چهار دیدگاه وجود دارد. افرادی چون تیلی،^۱ ارتمن،^۲ مایکل مان^۳ و اتو هینتز^۴ بر تاثیر جنگ‌ها و تامین هزینه‌های آن توسط دولت در شکل‌گیری دولت مدرن تاکید دارند. افرادی چون؛ پری اندرسون،^۵ برتران بدیع^۶ و پی‌یر بیرن بوم^۷ بر عوامل اقتصادی و اجتماعی در روند دولت‌سازی تاکید دارند و دولت را نهادی تصور می‌کنند که از متن بحران‌ها و فروپاشی فئودالیسم بیرون آمده است. دیدگاه سوم؛ در قالب تحلیل‌های فرهنگی بر شکل‌گیری دولت مدرن تاکید دارد در این راستا افرادی چون؛ وینسنت^۸ جان نویل فیگیست^۹ و فیلیپ گروسکی^{۱۰} شکل‌گیری دولت را محصول تحولات فکری، فرهنگی و نظری می‌دانند. آخرین رهیافت از نظریات دولت‌سازی بر دولت‌سازی در جهان سوم تاکید دارند که افرادی چون؛ گالکی^{۱۱} و میگدال^{۱۲} نظریه-پرداز آن هستند (Hatami, 2011:13-35).

در این رهیافت، بر دولت‌های دست‌نشانده و سیاست‌های استعماری در روند شکل‌گیری دولت تاکید می‌شود که دولت‌های غربی و در راس آن ایالات متحده آمریکا تلاش کردند پروژه دولت‌سازی و حتی دموکراسی‌سازی را در کشورهای جهان سوم کارگردانی کنند (Sardarnia and Hosseini: 2015:38). بر پایه این تئوری، یک عامل خارجی تلاش می‌کند در این روند مداخله و در واقع برنامه‌ریزی یا نیروی حمایتی از خارج هدایت و از طریق دولت دست‌نشانده اعمال می‌شود و پس از دولت‌سازی، سعی دولت این بوده است که از طریق نیروی ناسیونالیسم و سایر سیاست‌ها و ابزارها، روند ملت‌سازی را به پیش ببرد و پشتوانه محکمی برای ثبات و دوام دولت ایجاد کند (Zargar, 2007:123-124).

نمونه بارز این گونه دولت‌سازی در حوزه جهان عرب و خاورمیانه، پس از رویداد یازده سپتامبر است که افغانستان به مثابه یک تهدید و موضوع مهم برای امنیت جهانی تبدیل شد و به عنوان عامل تسریع‌کننده به مداخله آمریکا در افغانستان کمک کرد و حکومت دست‌نشانده حامد کرزای با حمایت‌ها و کمک‌های آمریکا به وجود آمد و در روند دولت‌سازی گام‌هایی همچون؛ تدوین قانون اساسی، برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری، انتخابات مجلس، نهادهای سیاسی و اعطای آزادی‌های سیاسی و اجتماعی به نهادهای مدنی و فعالان سیاسی برداشته شد و پس از آن مراحل مختلف ملت‌سازی در افغانستان آغاز گردید (Sardarnia and Hosseini, 2015: 38).

چنانکه پیداست منظور از دولت، دولت مدرن است که خاستگاه آن در اروپا بوده و روند شکل‌گیری آن به طور طبیعی طی شده است؛ لیکن آنچه در بسیاری از کشورهای خاورمیانه اتفاق افتاده است، شکل‌گیری دولت‌های مدرن نه به شکل

¹ Tilly

² Artman

³ Michael Mann

⁴ Otto Hintz

⁵ Perry Anderson

⁶ Bertran Badi

⁷ Pierre Birnbaum

⁸ Vincent

⁹ John Neville Figist

¹⁰ Philip Grusky

¹¹ Galik

¹² Migdal

طبیعی بلکه براساس سیاست‌های استعماری بعد از جنگ جهانی اول بوده است. بر همین اساس تعبیری که برای اینگونه دولت‌ها به کار برده می‌شود «دولت دست‌نشانده» است. در این راستا دولت افغانستان نیز که بعد از حمله آمریکا به افغانستان شکل گرفت در واقع دولتی دست‌نشانده بوده که نه محصول تحولات داخلی بلکه براساس تحولات بیرونی و نقش سیاست بین‌الملل شکل گرفته است و سپس مراحل ملت‌سازی در این کشور آغاز گردیده است.

در واقع عناصر تشکیل‌دهنده دولت مدرن شامل؛ سرزمین یا فضای جغرافیایی، جمعیت یا گروه انسانی ساکن در آن سرزمین، حکومت یا بازوی اجرایی دولت و حاکمیت یا بالاترین قدرت فرمانرواست (Afzali & Moradi, 2012:213). روشن است که یکی از ابعاد دولت مدرن، جمعیت است که بدون وجود آن، دولت مفهومی ندارد (Mirheidar, 2005: 13). دولت نهادی است که به وسیله مردم ایجاد می‌شود و این مردم در حالت ایده‌آل خود ملت فرض می‌شوند (Glassner & Fahrner, 2004:31). آنچه جمعیت را به ملت تبدیل می‌کند، هویت اجتماعی است، یعنی با توجه به آن که آحاد ملت می‌توانند دارای هویت متفاوت قومی، دینی، نژادی و ... باشند که آن‌ها را از یکدیگر تمایز می‌بخشد، هویت اجتماعی خود را در قالب ملت واحد تعریف کنند (Abdekhodaie, 2013:113).

در حقیقت، در مورد تغییری که در مفهوم ملت ایجاد شده است، ملت خیل عظیمی از افراد نبوده که در یک مکان مستقر شوند؛ بلکه ملت در دولت‌های مدرن تعریف جدیدی یافته است؛ ملت مجموعه‌ای از افراد است که براساس تاریخ و زبان مشترک دارای یک هویت مشترک هستند. چنین ملتی دارای حق است و براساس چنین حقی است که می‌تواند حکومت تشکیل دهد. در واقع در شکل‌گیری دولت‌های مدرن مفهوم جمعیت از مفهوم سنتی خود یعنی خیلی عظیمی از جمعیت و افراد به تعبیر ملت که دارای شناسنامه و هویت مشترک براساس تاریخ و زبان مشترک اند، تغییر یافته است. در واقع ملت‌سازی روندی جامعه‌شناختی - تاریخی است که از طریق آن با کم‌رنگ شدن تمایزهای قومی، قبیله‌ای، نژادی، جنسیتی، زبانی و ... شمار زیادی از مردم در سرزمین مشخص به هویت مشترک تاریخی دست می‌یابند و حفظ ارزش‌های آن را از وظایف حیاتی خود تلقی می‌کنند (Norian, 2015: 3). به عبارتی دیگر در ادبیات علوم سیاسی، مجموعه سیاست‌های معطوف به ایجاد و تقویت همبستگی ملی، با عنوان ملت‌سازی شناخته می‌شود (Bashiriyeh, 2007: 793).

اغلب اندیشمندانی که راجع به افغانستان تحقیق می‌کنند، معتقدند که در این سرزمین دولت - ملت و هویت ملی به‌طور کامل شکل نگرفته است و هنوز شکاف‌های قومی - قبیله‌ای، فعال و احتمال تعارض و کشمکش وجود دارد. هویت درگستره سرزمینی افغانستان دارای جنبه‌های جغرافیایی، زبانی، مذهبی و قومی است که هویت قومی از تاثیرگذاری بیشتری در جان بخشیدن به رفتارها بهره‌مند است (Hette, 2010: 34).

در واقع می‌توان گفت دولت دست‌نشانده افغانستان ضعیف بوده و توانایی تسلط بر یک ساختار اجتماعی قومی و قبیله‌ای مقاوم و گاه غالب بر دولت و نیروهای گریز از مرکز را نداشته که این خود زمینه را برای بی‌ثباتی و سرکوب و افراطی‌گری فراهم آورده است. با توجه به چنین چارچوب نظری، در ادامه با استفاده از روش کیفی و شیوه توصیفی - تحلیلی و با بهره‌گیری از ابزار اسنادی، کتابخانه‌ای، روزنامه‌ای و اینترنتی، دلایل ظهور و موفقیت طالبان و پیامدهای حکومت آنان برای منافع جمهوری اسلامی ایران تبیین می‌گردد.

۲- طالبان و تشکیل دولت؛ نگاه تاریخی

افغانستان کشوری کوهستانی با جمعیتی تشکیل شده از اقوام مختلف و مذاهب متفاوتی همچون: پشتون‌های سنی، تاجیکان حنفی، ازبکان سنی و هزاره‌های شیعه مذهب و اقوام کوچک دیگر است. این اقوام هر یک دارای نیروی اجتماعی زیادی هستند و به دلیل در اختیار داشتن سلاح، نیروی آن‌ها دوچندان شده، به گونه‌ای که هر یک از آن‌ها در پی کسب قدرت در این کشور بوده‌اند اما قوم مرکزی در افغانستان پشتون‌ها هستند که همواره قدرت سیاسی را در دست داشته و دیگر اقوام را در بازی‌های سیاسی دولتی کمتر شرکت داده‌اند. به شکل دقیق‌تر، پشتون‌ها ۴۲ درصد، تاجیک‌ها ۲۷ درصد، هزاره‌ها ۹ درصد، ازبک‌ها ۹ درصد، ایماق‌ها ۴ درصد، ترکمن‌ها ۳ درصد، بلوچ‌ها ۲ درصد و ۴ درصد باقی‌مانده هم سایر گروه‌های قومی بسیار کوچک هستند که کل جمعیت افغانستان را تشکیل می‌دهند. افغانستان به دلیل کثرت وجود اقوام و طوایف، شرایط ویژه جغرافیایی و داشتن همسایگان متعدد با شرایط ویژه اقتصادی، نظامی، سیاسی و مذهبی همواره مورد توجه قدرت‌های جهانی بوده است (Abtahi and Torabi, 2015: 61). به طوری که این کشور پس از جدایی از ایران در سال ۱۳۳۵ ه.ق، دوبار توسط امپراطوری بریتانیا مورد هجوم و اشغال واقع شد و تا زمان اعلام استقلال آن توسط امان‌الله خان در ۱۲۹۸، سیاست خارجی افغانستان زیر نظر مستقیم امپراطوری بریتانیا بود. از سال ۱۳۰۲ نام افغانستان بر این سرزمین نهاده شد و تاریخ افغانستان مستقل، با پادشاهی امان‌الله خان آغاز گردید (Ataiee, 2005: 31).

با این وجود، افغانستان بار دیگر در ۱۹۷۹ توسط شوروی اشغال شد و حکومت دست‌نشانده کمونیست‌ها توسط شوروی در این کشور مورد حمایت واقع شد. با تهاجم اتحاد شوروی به این کشور، جنگ بین مجاهدین و حکومت کمونیستی وابسته به شوروی شروع و تا ۱۹۸۹ استمرار یافت و در این سال منجر به خروج ارتش شوروی شد. در سال ۱۹۸۹ نیروهای مجاهدین پیروز شده و با شکست دولت شوروی در مقابل مجاهدین در افغانستان دوره انتقالی قدرت تشکیل شد که در این دوره انتقال قدرت معمولاً دولتی‌هایی از ائتلاف نیروهای شمال و مجاهدین تشکیل گردیدند اما به دلیل آنکه نتوانستند در این دوران گذار امنیت و نظم را در افغانستان برقرار کنند و جنگ‌های داخلی شکل گرفت؛ زمینه برای قدرت‌گیری طالبان فراهم گردید. طالبانی که خود انشعابی از القاعده بودند و در سال ۱۹۹۴ شروع به فعالیت نمودند و در سال ۱۹۹۶ با شعار برقراری نظم، اجرای احکام شریعت و مقابله با فساد در کشور دوره اول امارت اسلامی افغانستان را تشکیل دادند.

طالبان، طلبه‌هایی بودند که در مدارس دینی در پاکستان، متعلق به دولت عربستان سعودی و تحت حمایت مالی این کشور، تحصیل کرده که اکنون با شعار احیای نظم و پایان هرج و مرج در افغانستان اعلام موجودیت و شروع به مبارزه کردند. طالبان برخاسته از قبیله پشتون بودند و نیمی از جمعیت افغانستان را این قوم به خود اختصاص داده و لذا از تمامی اقوام دیگر پرجمعیت‌تر و بزرگ‌تر بودند. در فاصله سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۱، افغانستان شاهد استبدادی‌ترین، مخوف‌ترین شکل حکومت و عصر قرون وسطایی با حاکمیت طالبان و القاعده بود که تاریک‌اندیشی و استبداد کامل بر این کشور حاکم شد و این کشور به رده دولت‌های فروپاشیده تنزل یافت و وارد جنگ داخلی تمام عیار شد (Hehir & Robinson, 2007: 1). دوران پنج‌ساله حکومت طالبان در افغانستان نماد تحجر، خشونت، آزار و اذیت زنان و مخالفت با هرگونه تجدد و نوگرایی بود. افزون بر این، طالبان با تأکید بر ناسیونالیسم افغانی با محوریت پشتون‌نویسی اقدام به سرکوب اقوام و گروه‌های دیگر مانند هزاره‌ها، تاجیک‌ها و به‌خصوص گروه‌های شیعه‌مذهب نمودند. نقطه عطف این رفتار حمله به کنسول‌گری ایران به هنگام فتح مزارشریف و شهادت دیپلمات‌های جمهوری اسلامی ایران بود.

در زمان طالبان، ضعف دولت مرکزی در جامعه افغانستان از ویژگی‌های برجسته فضای سیاسی - اجتماعی این کشور بوده است زیرا که در سایه وفاداری قومی به جای وفاداری ملی قرار داشته است. در دوران حاکمیت طالبان این روند ادامه داشت و افغانستان به سمت قوم‌گرایی بیشتری پیش رفت. ادامه روند عدم ثبات سیاسی در دوران طولانی، پیامدی جز فقدان صلح و گسترش جنگ داخلی و ایجاد ناامنی مرزی نبود (Shahkarami, 2004: 96). این جنگ‌ها سبب شد که امنیت از مهمترین دغدغه افغان‌ها باشد. طالبان تا حدی در تامین امنیت موفق بود چرا که بیش از حضور نیروهای نظامی، مدیون تطبیق قواعد شرعی بود و از آنجایی که این امر ریشه در باورهای دینی داشت، کمتر مورد اعتراض واقع می‌شد (Mozhdeh, 2003:103).

طالبان در واقع در سایه زور و احکام شرع توانست پس از یک دوران طولانی جنگ حاکم در افغانستان، نوعی امنیت نسبی با وجود قومیت‌گرایی شدید حاکم کند. اگرچه اعتقاد داشتند دموکراسی در اسلام معنایی ندارد و می‌گفتند که در افغانستان انتخاباتی برگزار نخواهد شد. نظام حاکم بر افغانستان بیشتر ناشی از ترس بود که افراد از طالبان داشتند که در سایه یک نظام امنیتی و پلیسی قوی بنا شده بود و کسانی حکومت را به دست گرفته بودند که سواد چندانی نداشتند (Ghorbani sheikh neshin & Bahoush fardeghi, 2015: 22).

۳- افغانستان زیر سلطه آمریکا

حوادث ۱۱ سپتامبر و حمله به برج‌های دوقلو و ساختمان وزارت دفاع آمریکا و همچنین متهم شدن بن‌لادن و طالبان به تروریست، سبب گردید تا آمریکا رهبری مبارزه علیه تروریسم را بر عهده بگیرد و خواستار ائتلاف جهانی علیه آن شود. جرج دبلیو بوش رئیس‌جمهور وقت آمریکا (۲۰۰۰-۲۰۰۸) برنامه‌های امنیتی جهت پیشگیری از هرگونه حمله احتمالی را پایه‌ریزی و حملات به افغانستان جهت ساقط کردن گروه طالبان را آغاز کرد. آمریکا از حمله به افغانستان اهداف مختلفی را دنبال می‌نمود. اهداف کوتاه مدت؛ از بین بردن حملات تروریستی بود که منافع آمریکا را مورد هدف قرار داده بود (Keivan Hosseini, 2008: 34) و هدف بلند مدت آن؛ طرد تروریسم از طریق گسترش و توسعه دموکراسی بود. در واقع حکومت لیبرال - دموکراسی حزبی در افغانستان از اهمیت بسیاری برخوردار بود که تعبیرات نادرست از شریعت از یک سو و شکست ایدئولوژی کمونیستی از سوی دیگر زمینه تحقق آن را فراهم می‌ساخت (Ghorbani sheikh neshin & Bahoush fardeghi, 2015: 30-31). که می‌توانست نظم و امنیت منطقه را تامین کرده و به صلح‌سازی آن کمک کند و همچنین به الگویی برای کشورهای منطقه تبدیل شود.

سیاست آمریکا در جهت استقرار و تقویت امنیت که آرزوی دیرینه مردم افغانستان بود منجر به اقداماتی چون؛ اعزام نیروی نظامی در کنار تشویق همکاران در جهت پذیرش مسئولیت نظامی گسترده، ادامه عملیات تروریسم در همکاری با نیروی افغان و تقویت رابطه افغانستان با ناتو شد (Shafiei, 2008: 46).

پیمان استراتژیک آمریکا با افغانستان و بحث ایجاد پایگاه دائمی واکنش‌های منفی کشورهای همسایه را برانگیخت. کشورهای ایران، پاکستان و روسیه رسماً مخالفت خود را اعلام کردند و سایر بازیگران منطقه‌ای نیز نسبت به این پیمان با نگاهی منفی می‌نگریستند و ایجاد پایگاه دائمی آمریکا در افغانستان را تهدیدی بر امنیت ملی خود عنوان می‌کردند و معتقد بودند این امر باعث تداوم افراط‌گرایی، بنیادگرایی و تروریسم می‌شود (Tohidfam & Paydar, 2015: 30-31).

67-68: 2012). سرانجام طالبان در سال ۲۰۰۱ توسط آمریکا و ائتلاف بین‌المللی ضد تروریسم از میان برداشته شد. پس از آن جامعه بین‌الملل و در رأس آن ایالات متحده آمریکا نیز سه برنامه نظامی، سیاسی و مالی را برای انتقال قدرت و پایان بخشیدن به حکومت طالبان در دستور کار قرار داد که حکومت کرزای، خروجی این تمهیدات بود (Edwards, 2010: 979).

حکومت دست‌نشانده حامد کرزای با حمایت‌ها و کمک‌های آمریکا به وجود آمد و در روند دولت‌سازی گام‌هایی همچون؛ تدوین قانون اساسی، ایجاد و توسعه پلیس و ارتش، ایجاد و توسعه بروکراسی، برگزاری انتخابات ریاست-جمهوری، انتخابات مجلس، نهادهای سیاسی و اعطای آزادی‌های سیاسی و اجتماعی به نهادهای مدنی و فعالان سیاسی برداشته شد (Sardarnia & Hosseini, 2015:38).

در واقع مهمترین اهداف آمریکا در افغانستان را می‌توان؛ جدا کردن طالبان از القاعده، شریک‌سازی طالبان در قدرت، توجه احتمالی به بازسازی افغانستان و تقویت دولت بعد از کرزای، زمینه‌سازی برای دستیابی به پایگاه‌های نظامی دائمی برای ارتش آمریکا و ناتو عنوان کرد (Tohidfam & Paydar, 2012: 79). به شکل صریح در حقیقت سیاست و اهداف آمریکا در آغاز هزاره سوم حضور مستقیم در منطقه و استقرار پایگاه‌های دائمی در راستای دکتوریت‌پذیری و حضور مستقیم در خاورمیانه بویژه در اطراف جمهوری اسلامی ایران بوده است. آمریکا همچنین به دنبال ثابت کردن حکومت طالبان به عنوان یکی از مراکز تربیت‌کننده تروریسم، در نظر گرفتن طالبان به عنوان شاخه‌ای از القاعده که در عملیات ۱۱ سپتامبر نقش داشته، همکاری با نیروهای شمال و تشکیل دولتی وابسته در افغانستان و انجام روند دموکراتیزاسیون از طریق تدوین قانون اساسی و استقرار دولت دست‌نشانده بوده است. استراتژی آمریکا پس از به قدرت رسیدن دولت جدید آمریکا در افغانستان بر این مبنا استوار شد که مسئله افغانستان بیش از هر مسئله دیگری حائز اهمیت است، در نتیجه در دسامبر ۲۰۰۹ اوپاما تصمیم به افزایش نیرو در افغانستان گرفت (Daheshyar, 2005: 14).

اوپاما با شعار حامیان جنگ حتی موفق به دریافت جایزه صلح نوبل شد. او دو استراتژی متمایز را در دو مرحله اجرا کرد. در مرحله اول او معتقد به جنگ کثیف و جنگ تمیز بود. به این معنی که برای مبارزه با تروریسم، افغانستان در اولویت است و عراق می‌بایست از کنترل مستقیم نیروهای آمریکایی خارج گردد. در این میان در فوریه سال ۲۰۰۹، اوپاما ۱۷۰۰۰ نیروی جدید به افغانستان اعزام نمود که بیشتر در مناطق جنوبی مستقر گردیدند. در استراتژی دوم، دولت آمریکا بر مسئله کمک اقتصادی به افغانستان تمرکز بیشتری نمود تا زمینه خروج نیروهای آمریکایی مهیا گردد. در چارچوب این استراتژی، آمریکا طی سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰ بیش از دو میلیارد و ششصد میلیون دلار در زمینه کشاورزی به دولت افغانستان کمک نمود، چراکه بیش از ۸۰ درصد مردم به طور مستقیم و غیرمستقیم از این طریق امرار معاش می‌کردند. ایالات متحده همچنین در راستای انتقال مسئولیت تامین امنیت به نیروهای افغان شامل ارتش ملی و پلیس ملی تلاش نمود. به طوری که در کنفرانس کابل (جولای ۲۰۱۰) همه شرکت‌کنندگان، دیدگاه کرزای مبنی بر این‌که نیروهای امنیتی افغانستان می‌بایست تا ۲۰۱۴ رهبری تمام عملیات را بر عهده گیرند، مورد پذیرش قرار دادند. در آخرین مرحله در ژوئن ۲۰۱۱، اوپاما تصمیم خود را برای خروج نیروهای آمریکایی از افغانستان اعلام کرد (Faraji rad & et al., 2011: 161-162). اوپاما سعی کرد در عین تقویت نسبی دولت کرزای و در اواخر دولت مشترک اشرف غنی و عبدالله به تدریج از افغانستان خارج شود.

پس از اوباما، دونالد ترامپ روی کار آمد که کاملاً از ملی‌گرایی اقتصادی در درون و عدم مداخله نظامی فراگیر در خارج از کشور، با هدف عبور از جنگ‌های پرهزینه سخن می‌گفت و در نهایت تصمیم این کشور مبنی بر خروج از افغانستان در زمان جو بایدن سیاستمدار حزب دموکرات عملی شد.

۴- دلایل خروج آمریکا از افغانستان و سلطه مجدد طالبان

باید عنوان کرد که در سال ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ دونالد ترامپ با اشاره به بحران افغانستان، آن را مصیبتی تمام‌عیار و کامل قلمداد کرد که باعث از دست رفتن زندگی آمریکایی‌ها و ائتلاف پولی می‌شود که از مالیات‌دهندگان آمریکایی اخذ می‌گردد. زیرا از سال ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۶ حدود ۸۰۰ میلیارد دلار در افغانستان هزینه کرده و ۲۴۰۰ نیروی آمریکایی نیز در افغانستان کشته شده بودند. او در دسامبر ۲۰۱۸ دستور داد تا حضور نیروهای آمریکایی در افغانستان، به نصف کاهش یابد (Dobbins et al, 2019: 2) و بعد از آن جو بایدن در ۱۱ سپتامبر ۲۰۲۱ تصمیم بر خروج کامل نیروها از افغانستان گرفت. حال در ادامه به مهم‌ترین عوامل خروج آمریکا از افغانستان پرداخته می‌شود.

۴-۱- تغییر اولویت‌های آمریکا از خاورمیانه به هند و اقیانوس آرام

از آنجایی که ایالات متحده آمریکا، چین را بزرگترین رقیب خود می‌داند، تلاش کرد تا اولویت‌های خود را از خاورمیانه دور کند و تصمیم اصلی او این بود که چین را مهار کرده و برای گسترش قابلیت‌ها و منافع، فراتر از مرزهای دریایی خود تلاش کند. چرا که در طول این سال‌ها چین به طور تصاعدی توان دریایی خود را افزایش داده و در سال ۲۰۲۰ نیز با تبدیل شدن به بزرگترین نیروی دریایی جهان، از ایالات متحده پیشی گرفته بود. اکنون نیز ایالات متحده نیاز به حضور دریایی تهاجمی در اقیانوس هند و اقیانوس آرام دارد و زمانی می‌تواند به هدف خود برسد که حضور خود را در خاورمیانه کاهش داده و تمرکز خود را بر استقرار در منطقه هند و اقیانوس آرام افزایش دهد و در این راه بازکردن همزمان دو جبهه نمی‌توانست عاقلانه باشد. از این رو، ایالات متحده تصمیم گرفت از افغانستان خارج شود تا بتواند بر آسیا و اقیانوسیه تمرکز بیشتری داشته باشد.

از طرفی نیز مقامات آمریکایی به این ادراک رسیده‌اند که شاید قدرت‌گیری طالبان می‌تواند برای کشورهای همسایه چون چین، روسیه و ایران چالش باشد و ماندن آنها در افغانستان، همچنین می‌توانست با اهدافی که آمریکا دنبال می‌کرده در تناقض و یا فراروی سیاست و اهداف آمریکا در منطقه باشد و منجر به ایجاد چالش گردد (Randev, 2021: 2). در این زمان سیاست‌های جدید آمریکا حضور دائم در منطقه از طریق ایجاد پایگاه‌های نظامی بوده است که این سیاست با حضور طالبان امکان‌پذیر نیست. همچنین آمریکا القاعده را مسئول تروریسم می‌دانسته و طالبان نیز گروهی منشعب از القاعده بوده و جنگ علیه تروریسم می‌بایست برای دموکراتیزاسیون کردن خاورمیانه توجیه می‌یافت و با چنین هدفی درصدد سرنگونی طالبان برآمد.

۴-۲- اهداف عملیات پایدار آزادی و جنگ علیه تروریسم

پس از حمله ۱۱ سپتامبر، یک جریان عاطفی قوی در ایالات متحده شکل گرفت و همگی در پی آن بودند که عاملان این رویداد مجازات شوند. بلافاصله آمریکا «عملیات آزادی پایدار» را آغاز کرد و در نتیجه، طالبان از قدرت رانده شدند و یک دولت تحت حمایت ایالات متحده در افغانستان کرسی قدرت را در دست گرفت. با حذف اسامه بن لادن و رهبران مهم القاعده، افراد حاضر در رده‌های بالای کاخ سفید، معتقد بودند جنگ علیه تروریسم به پایان رسیده و ماندن ایالات متحده در این کشور، عاقلانه نیست.

نکته شایان توجه این که مسئله خروج، قدمتی به اندازه اشغال افغانستان از سوی آمریکا دارد و از سال ۲۰۰۱ تاکنون یک موضوع برجسته در سیاست داخلی این کشور بوده است. در واقع، بعد از حمله آمریکا به افغانستان، یکی از مسائل مهم سیاست داخلی آمریکا کاهش حضور یا خروج نیروهای نظامی این کشور از افغانستان بوده از طرفی نیز، تفاوت‌های ایدئولوژیک آشکاری بین جمهوری خواهان و دموکرات‌ها وجود دارد و جو بایدن که از حزب دموکرات است، مایل نبود «جنگ علیه تروریسم» ادامه یابد (Bansa, 2021: 2).

۳-۴- نتایج انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۰ آمریکا

در جریان انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۰، جو بایدن اولویت‌های خود را مشخص کرده بود. خروج از افغانستان و تمرکز بر چالش‌های داخلی یکی از مهمترین برنامه‌های حزب دموکرات بود. وقتی رأی‌دهندگان آمریکایی او را انتخاب کردند بایدن مجبور بود به قول خود عمل کند. جو بایدن می‌دانست که این کار سخت خواهد بود، اما اعتقاد داشت هیچ منطقی وجود ندارد که مقدار زیادی از پول مالیات‌دهندگان را برای موضوعی که رای‌دهندگان تمایل ندارند، هزینه کند. وی در یکی از اظهارات اخیر خود تصریح کرد: «... که ایالات متحده برای انجام ملت‌سازی در افغانستان حضور ندارد. تروریسم (القاعده) در افغانستان آنقدر بزرگ نیست که ایالات متحده پول زیادی خرج کند و طالبان یک مشکل داخلی افغانستان است که دولت افغانستان باید به آن رسیدگی کند. رهبران افغانستان باید دور هم جمع شوند و به سمت آینده‌ای حرکت کنند که مردم افغانستان آن را می‌خواهند و لیاقت آن را دارند. در ملاقات به اشرف غنی اطمینان دادیم که حمایت ایالات متحده از مردم افغانستان پایدار خواهد بود و ما به ارائه کمک‌های غیرنظامی و بشردوستانه از جمله بیان حقوق زنان و دختران ادامه می‌دهیم» (Biden, 2021: 2).

۴-۴- پیامدهای مالی

ایالات متحده بیش از سه تریلیون دلار در «جنگ علیه تروریسم» در ۲۰ سال گذشته هزینه کرده است. حفظ سطح نیرو در چنین مکانی دشوار است و منابع گران‌قیمت را در بر می‌گیرد. حفظ زنجیره تامین نیروها نیز مهم بود. پیش از این کل زنجیره تامین نیروهای آمریکایی در پاکستان مستقر بود و پاکستان از این امر سود می‌برد اما در حدود پنج سال گذشته، روابط بین ایالات متحده و پاکستان تیره شده است که به‌طور طبیعی بر زنجیره تامین نیروهای آمریکایی تاثیر می‌گذارد. بعد از تیره شدن روابط آمریکا و پاکستان این هزینه حدود ۴۵-۵۰ میلیارد دلار در سال بوده که در اوج جنگ، این هزینه بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار در سال رسیده است که هزینه چنین مبلغ هنگفتی توسط رهبری ایالات متحده عاقلانه توصیف نشد و از این رو تصمیم به خروج گرفت (Bansa, 2021: 2).

۴-۵- عدم تمایل مردم به ادامه جنگ

مردم آمریکا تمایلی به جنگ ابدی ندارند. طی نظرسنجی در ماه ژوئیه سال ۲۰۲۰، ۷۰ درصد از پاسخ دهندگان آمریکایی بیان نمودند که می‌خواهند نیروهای این کشور تا ۱۱ سپتامبر ۲۰۲۱ از افغانستان خارج شوند. در نتیجه اولاً گوش دادن به صحبت‌های مردم آمریکا مطمئن‌ترین راه برای تحقق وعده‌های بایدن مبنی بر خروج بود. ثانیاً افکار عمومی نیز در آمریکا جنگ را نمی‌پذیرفت زیرا جان شهروندان آمریکایی برای دیگران به خطر می‌افتاد و در آخر توجیهی برای هزینه کردن جان و سرمایه‌های از دست رفته وجود نداشت (Bremmer, 2021: 32).

۴-۶- تفاوت طالبان دهه ۹۰ و طالبان کنونی

طالبان امروز مشتاق هستند که برچسب یک سازمان تروریستی را پاک کرده و به دنبال مشروعیت برای خود باشند. یکی از دلایل اصلی افتتاح دفتر سیاسی در دوحه قطر نیز همین رویکرد بوده است. نحوه مشارکت آنها در روند صلح نشان‌دهنده اشتیاق آنها برای دستیابی به همین هدف است. افزون بر این، طالبان کنونی بسیار قوی‌تر از طالبان دهه ۹۰ هستند. طالبان قبلی تحت کمک‌های مالی و پشتیبانی ISI پاکستان بودند؛ اما طالبان کنونی دارای اقتصاد خاص خود هستند که از تجارت مواد مخدر، مالیات، اخاذی و ... دریافت می‌کنند. تجهیزات، سلاح و آموزش آنها نیز افزایش یافته و این امر در حملات مختلف طالبان به نیروهای آمریکایی در افغانستان در پنج سال گذشته قابل مشاهده بوده است. به‌طور طبیعی، با وجود چنین حریفی، ایالات متحده نمی‌خواست تجربه ویتنام را تکرار کند، بنابراین خروج تنها گزینه پیش‌روی آمریکا بود (Bansa, 2021: 2).

۴-۷- عدم تمایل آمریکا به پایان بحران افغانستان

آنچه که نمایان است آمریکا علاقه‌مند به پایان بحران افغانستان و حذف طالبان نیست؛ بلکه درصدد است با حفظ آنها به صورت نیم‌بند در صورت ضرورت، مجدداً در افغانستان از این نیروها استفاده کند. اهداف آمریکا از این امر عبارتند از: ۱- تشکیل یک کانون بحران جدید در کنار مرزهای جمهوری اسلامی ایران، ۲- فروش سلاح در منطقه، ۳- فراهم‌سازی بستر برای تداوم حضور آمریکا در منطقه به بهانه مقابله با تروریسم، ۴- فراهم‌سازی بستر برای شکل‌گیری جنگ نیابتی دیگر علیه ایران، ۵- فراهم‌سازی بستر برای گسترش تفکر سلفی- تکفیری به عنوان رقیب اصلی گفتمان شیعی انقلاب اسلامی در افغانستان، ۶- محدودسازی نفوذ سیاسی، معنوی، اقتصادی و فرهنگی ایران در افغانستان (Masoudnia, a. 2021: 3).

اگرچه امروزه ترامپ، منتقد اصلی دولت بایدن، مدعی قصور دولت فعلی آمریکا یعنی بایدن در قبال افغانستان و مقصر دانستن وی در تحولات افغانستان است اما واقعیت این است که آغازگر اصلی این حادثه خود ترامپ بوده است چرا که در جریان کنفرانس دوحه در فوریه ۲۰۲۰ بود که سنگ بنای توافق با طالبان برای تقسیم قدرت و انتقال تدریجی آن به یک دولت ائتلافی و خروج نیروهای آمریکایی از افغانستان گذاشته شد. مجری این سیاست آمریکا در کنفرانس دوحه و پس از آن زلمی خلیل‌زاد دیپلمات افغانی الاصل تبعه آمریکا و مامور این دولت در امور افغانستان بود که امروز نتیجه این سیاست، سقوط دولت اشرف‌غنی و سلطه مجدد طالبان بر افغانستان است. شاید تصادفی نباشد که پس از سقوط کابل،

خلیل‌زاد به همراه حامد کرزای و دکتر عبدالله عبدالله نقش میانجی میان طالبان و دولت حاکم قبل بر افغانستان را برای انتقال قدرت دارند.

بدین ترتیب به نظر می‌رسد که جریان سقوط دولت اشرف غنی و ورود مجدد طالبان به صحنه سیاسی افغانستان را بتوان به‌عنوان پروژه‌های تعریف کرد که آمریکا متهم اصلی آن است (Masoudnia, 2021: 2). لذا می‌توان گفت استفاده از نیروی نظامی خارجی و ملت‌سازی از بالا به پایین، راهکاری عاقلانه برای تغییر رژیم به صورت موثر و با دوام نیست. ملت‌سازی، نیازمند حمایت‌های مردمی است و تنها توسط منتخبان محلی که از سوی مردم مشروع تلقی می‌شوند امکان موفقیت پیدا می‌کند. بیست سال برای یک جنگ بسیار طولانی است اما برای ایجاد یک هویت ملی باثبات زمان کوتاهی است. از این رو هر زمان که آمریکا بنای خروج از افغانستان داشت، جامعه‌ای را برجا می‌گذاشت که کاملاً چند تکه است و دو انتخاب دارد: یا حکومتی که در آن طیف‌ها و گروه‌های مختلف نماینده داشته باشند، یا جنگ‌های داخلی خونین برای ملت افغانستان (Fararu, a 2021: 1).

۵- حکومت مجدد طالبان و پیامدهای آن برای جمهوری اسلامی ایران

خروج نیروهای آمریکایی فرصت مناسبی در اختیار طالبان در افغانستان قرار داد تا در اندک زمانی کمتر از دو هفته بر تمامی افغانستان مسلط شده و با ورود به کابل رئیس‌جمهور افغانستان، اشرف غنی را ناگزیر به فرار از این کشور کرده و با ورود به ارگ ریاست‌جمهوری افغانستان پرچم این کشور را پایین کشیده و آغاز دوران جدید امارت اسلامی طالبان بر این کشور را اعلام کنند. بدین ترتیب، پس از دو دهه دوری از قدرت، طالبان مجدداً در آستانه تشکیل دولت جدید در افغانستان قرار دارد. در چرایی این مهم باید عنوان کرد که افزون بر خروج نیروهای آمریکایی، در سطح داخلی، عوامل متعددی موجب بازگشت طالبان برای به‌دست گرفتن قدرت شده است، این عوامل عبارتند از:

۱- ناکامی گفتگوهای دولت اشرف غنی با طالبان که منجر گردید تا طالبان برای به دست آوردن هر چه که از راه مذاکره به‌دست نمی‌آمد، به جنگ روی آورد.

۲- دولت افغانستان با برخی از جریان‌ها، قراردادهایی را امضا کرده و براساس آن‌ها بخشی از قدرت را واگذار نموده است. از طرفی نیز افغانستان دولتی است که از گروه‌های قومی مختلف تشکیل شده است و نیروهایی که طرف قرارداد هستند و گروه‌های قومی که این دولت را شکل داده‌اند، همواره برای به دست آوردن سهم بیشتری از قدرت با هم درگیرند که این نقطه قوتی برای طالبان است.

۳- غیر منتظره بودن عملیات طالبان که توانستند در اقدامی ناگهانی و غافل‌گیرانه پیشروی‌هایی داشته باشد.

۴- ذهنیت مردم افغانستان که معتقدند هر گاه طالبان حمله می‌کنند، همه باید تسلیم شوند که ریشه آن به سال‌های قبل ۲۰۰۱ برمی‌گردد. در آن زمان الگوی جنگی طالبان به گونه‌ای بود که برای تصرف منطقه به هر اقدامی دست زده می‌شد و همچنان در میان مردم وجود دارد.

۵- از سال ۲۰۰۱ به بعد نگرانی مردم از حکومت افزایش یافته و دولت نتوانسته خواسته‌ها و انتظارات مردم را برآورده کند و بدین ترتیب از حمایت‌های مردمی برخوردار نیست.

۶- تغییر رویکرد و راهبرد دولت که تا پیش از این راهبرد دولت افغانستان، تهاجم بود ولی اشرف غنی پیشنهاد داد که راهبرد از تهاجم به مقاومت، تغییر کند که این تغییر راهبرد از سوی طالبان نقطه ضعف به حساب آمد و تصور شد که ظرفیت دولت برای ادامه مبارزه کاهش یافته است (Shafiei and Nourozi, 2021: 4-5).

۷- قوم‌گرایی برگرفته از نزاع تمدنی و ذهنیت‌ها، باورها و سوء تفاهم‌هایی در میان گروه‌های قومی مختلف، با توجه به دو انتخاباتی که اشرف غنی در آن‌ها پیروز شد به شدت تقویت گردید و موجب نارضایتی‌های بسیاری از دولت اشرف غنی شد که در نهایت برخی از اقدامات حلقه نزدیک آقای غنی، به نارضایتی از دولت دامن زد و آن را تقویت کرد (Shafiei & Nourozi, 2021: 9).

چنانکه پیداست، دوران جدید حضور طالبان در صحنه سیاسی افغانستان با دوره قبل یک تفاوت ماهوی دارد و آن این‌که این بار طالبان سعی می‌کند تا خود را نه یک قدرت هواخواه اقدامات متحجرانه و سرکوب‌گرانه، بلکه در تلاش است تا خود را به عنوان نیروی حافظ صلح و امنیت در داخل و صحنه جهانی معرفی کند. به نظر می‌رسد این تحول رفتاری در طالبان پیامد تجربه تلخ آن‌ها از دوره قبل و تلاش برای جلب افکار عمومی در صحنه بین‌المللی باشد. طالبان هنگام اشغال مراکز ولایات و شهرهای افغانستان رفتار خشونت‌آمیز نداشته و در بسیاری از مناطق هنگام اسارت مخالفین سرسخت خود پس از دستگیری رفتاری همراه با رفت اسلامی با آنان داشت. شاید نمونه بارز آن نوع برخورد با اسماعیل خان فرمانده نیروهای مردمی و والی سابق هرات بود که پس از اشغال این استان به اسارت طالبان درآمد. در خصوص خود کابل نیز تا خروج کامل اشرف غنی، نیروهای طالبان وارد کابل نشدند و پس از ورود به کابل تنها هدف خود را برقراری نظم و امنیت اعلام کردند به گونه‌ای که در کمتر از یک شبانه‌روز حالت عادی به کابل بازگشت.

روی هم‌رفته، تامل در رفتار، عملکرد و سخنان برخی از رهبران طالبان پس از فتح کابل بیانگر چرخش‌های سیاسی طالبان به دلایل ذیل است:

۱- الگوپردازی از دیگر گروه‌های اسلام‌گرا: به دلیل مخالفت‌های داخلی و خارجی و ناکام ماندن دیگر گروه‌های اسلامی، گروه‌های اسلام‌گرا در دوران جدید برای رسیدن به قدرت سعی در استفاده از آموزه‌های دموکراتیک و همکاری با طبقه متوسط جدید داشته‌اند.

۲- به دلیل عدم تحقق دولت مدرن، طالبان در دوران جدید درصدد است با محوریت قوم پشتون و جذب همکاری دیگر گروه‌های قومی به تدریج گام‌های اولیه را برای ملت‌سازی بردارد.

۳- افغانستان در دوران اشغال بر اثر سرمایه‌گذاری فرهنگی دولت آمریکا، گسترش مراودات با غرب و حضور شرکت‌های خارجی روند نوگرایی و مدرنیزاسیون سریعی را طی کرده‌است که امکان بازگشت به عقب امکان‌پذیر نیست؛ پس بهتر است که درصدد نوعی آشتی با آن برآید.

۴- در دوران بیست‌ساله غیبت طالبان جامعه افغانستان از نظر اداری و بوروکراتیک تحولات مهمی را تجربه کرده است از این رو طالبان برای اداره جامعه امروز افغانستان از نظر دانش فنی و مدیریتی نیاز به تکنوکرات‌های دوران قبل دارد و بدین ترتیب راهی جز این ندارد که عفو عمومی اعلام کند و تمام کارمندان دولت سابق را به کار فراخواند.

۵- طالبان با شعار برقراری نظم آمده‌است و رمز موفقیت آن‌ها، افزون بر مخالفت با حضور آمریکا، در دادن وعده برقراری نظم و امنیت بوده است بنابراین اتخاذ سیاست دوران قبل و سوق دادن مجدد جامعه افغانستان به درگیری‌های قومی، زبانی و مذهبی سبب گسترش هرج و مرج و بی‌نظمی می‌گردد و نهایتاً سبب ناامیدی و رویگردانی مردم از آن‌ها می‌شود.

۶- تجربه دوران قبل، طالبان را به این نتیجه رساند که برای موفقیت در داخل و خارج راهی جز حفظ روابط با همسایگان بر اساس سه اصل حسن همجواری، عدم مداخله و گسترش روابط و از نظر بین‌المللی نیز پذیرش قوانین بین‌المللی را ندارند. با توجه به چنین درکی است که در دوران جدید طالبان افزون بر حمایت حامیان سنتی خود یعنی پاکستان، عربستان و حتی چین درصدد بازسازی چهره خود نزد برخی دولت‌های منطقه مانند ایران، روسیه و هند هستند. گذشته از این که از نظر بین‌المللی نیز سخن‌گوی طالبان اعلام کرد به قوانین بین‌المللی احترام گذارده و اطمینان می‌دهد که مانع از تبدیل افغانستان به مرکزی برای کشت، تولید و توزیع مواد مخدر گردد (Masoudnia, 2021: 1).

درست است که طالبان با رهبران منطقه ارتباط برقرار کرده و خود را به جامعه جهانی متصل کرده، با این حال فعالیت طالبان و القاعده در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که آن‌ها قصد قطع روابط با شریک دیرینه خود را ندارند و در نتیجه می‌توان گفت طالبان چند چهره دارد. جنبه مدنی آن به جامعه بین‌المللی نشان داد می‌شود و طرف دیگری دارد که اهمیت زیادی برای مخاطبان این گروه دارد و آن چهره این گروه در قالب جهادگران متحد و حامیان اسلام‌گرای افراطی است. هنگامی که خروج آمریکا از افغانستان آغاز شد، طالبان تمام تلاشش را کرد که چهره دوم خود را پنهان کند (Entekhab, 2021: 1).

با توجه به چرخش‌های سیاسی طالبان، در خصوص علل پیروزی سریع طالبان در افغانستان می‌توان چند علل را برشمرد از جمله:

۱- دولت حاضر در افغانستان دولت وحدت ملی در افغانستان نبود در واقع نوعی دولت دست‌نشانده بود که بر تمام افغانستان حاکمیت نداشت و در بسیاری از مناطق طالبان به صورت آشکار و پنهان هم‌چنان قدرت را در اختیار داشتند.

۲- شکاف نخبگانی در ساختار حاکمیت؛ اهمیت این موضوع هنگامی آشکار می‌گردد که حامد کرزای رئیس‌جمهور سابق افغانستان و دکتر عبدالله عبدالله یکی از اعضای دولت فعلی افغانستان با تشکیل شورای عالی صلح در این کشور نقش میانجی برای انتقال قدرت از دولت اشرف‌غنی به طالبان را برعهده دارند.

۳- عدم وفاداری ارتش به دولت به گونه‌ای که در بسیاری از مناطق طالبان با نیرویی کمتر از ۵۰۰ شبه‌نظامی موفق به فتح مراکز استان‌ها گردید و بسیاری از اسناد و مدارک گواه بر این است که بسیاری از شهرها با تسلیم نیروهای ارتش ملی و باز کردن دروازه‌های شهر به روی طالبان سقوط کرده‌اند.

۴- پس از سقوط طالبان و در دوران حکومت کرزای، اشرف‌غنی و حتی قبل از آن حضور شرکت‌های خارجی در افغانستان سبب افزایش نفوذ فرهنگی و سیاسی آن‌ها در جامعه سنتی افغانستان و آغاز یک روند تجدد سریع در جامعه افغان گردید و این در حالی است که تجربه تاریخی افغانستان بیانگر این مهم است که جامعه سنتی افغانستان تحمل تجدد سریع را ندارد.

۵- بخش زیادی از جامعه افغانستان از نظر قومی و مذهبی به طالبان وابسته‌اند؛ چراکه طالبان نماینده قوم پشتون به حساب می‌آیند و ناسیونالیسم افغانستان نیز متکی بر پشتون زبان بودن است، از این رو در نگاه بسیاری از افغان‌های پشتون زبان، طالبان نماینده دولت ملی افغانستان به شمار می‌روند.

۶- از نظر فرهنگ سیاسی، کشورهای خاورمیانه دولت‌های اقتدارگرا را بر دموکراسی ترجیح می‌دهند این مهم به‌ویژه در مورد کشوری مانند افغانستان بیشتر صدق می‌کند که حتی هنوز موفق به دولت_ ملت‌سازی به مفهوم مدرن آن نگردیده است.

۷- دولت‌های به قدرت رسیده در افغانستان در دوران پساطالبان در ایجاد وحدت ملی و برقراری نظم موفق نبوده‌اند لذا در چنین جوامعی به تدریج مردم نظم را بر آزادی ترجیح می‌دهند و طالبان مدعی تحقق چنین شعاری یعنی برقراری نظم است.

۸- حمایت قدرت‌های منطقه‌ای مانند عربستان سعودی، امارات، پاکستان و قطر همراه با نقش قدرت‌های فرامنطقه‌ای به‌خصوص آمریکا در حمایت از طالبان برای به قدرت رسیدن مجدد در افغانستان نباید نادیده گرفته شود (Masoudnia, 2021: 1).

در این راستا می‌توان اذعان نمود به قدرت رسیدن طالبان، از چند بُعد می‌تواند برای جمهوری اسلامی ایران چالش آفرین باشد:

۱- در صورت انتقال بقایای داعش به افغانستان این کشور می‌تواند به یک کانون بحران جدید برای صدور تروریسم‌های سلفی- تکفیری به داخل ایران تبدیل گردد. سابقه میزبانی و همکاری گروه القاعده با طالبان از یکسو و ظهور داعش خراسان هم‌زمان با حاکمیت طالبان به نگرانی ایران دامن زده است (Fararu, 2021: 2).

۲- طالبان با اعلام امارت اسلامی در افغانستان می‌تواند از نظر ایدئولوژیک تبدیل به یک رقیب برای جمهوری اسلامی ایران در منطقه، جهان اسلام و صحنه بین‌المللی تبدیل گردد.

۳- از نظر سیاسی، امکان شکل‌گیری کانون جدید بحران در مرزهای شرقی ایران و حتی آغاز مرحله جدیدی از جنگ‌های نیابتی وجود دارد.

۴- تجربه گذشته حکومت طالبان بیانگر رشد کشت مواد مخدر از سوی این گروه در افغانستان و گسترش صادرات آن است. اگر در دوران جدید هم طالبان همان سیاست قبل را ادامه دهد جمهوری اسلامی ایران باید هزینه سنگینی را از نظر انسانی و اقتصادی برای مقابله با ترانزیت مواد مخدر از طریق ایران پرداخت کند.

۵- یکی از بازارهای اصلی اقتصادی ایران در دوران تحریم بازار افغانستان بوده‌است، ضمن این‌که برخی از تجار ایرانی برای دور زدن تحریم‌ها از راهکارهایی مانند استفاده از صرافی‌های هرات استفاده می‌کرده‌اند. به قدرت رسیدن طالبان حداقل می‌تواند این دو مهم را در کوتاه‌مدت با چالش مواجه کند.

۶- یکی از چالش‌های اساسی فراروی هم‌گرایی در خاورمیانه و غرب آسیا طی سه دهه اخیر رقابت میان گفتمان‌های مختلف از اسلام سیاسی بوده است. به قدرت رسیدن طالبان در افغانستان می‌تواند مجدداً زمینه رقابت برداشت‌های مختلف سیاسی از اسلام را در غرب آسیا احیا کند و این سبب افزایش ناامنی و واگرایی در غرب آسیا می‌گردد.

۷- پس از به قدرت رسیدن طالبان، افغانستان به کانون رقابت دولت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای تبدیل شده است که هر کدام از دولت‌ها اهداف خاص خود را دارند. برخی از رقبای منطقه‌ای ایران مانند عربستان و ترکیه و بویژه دولت‌های فرامنطقه‌ای درصددند تا افغانستان را به کانونی برای تداوم گروه‌های افراطی در منطقه تبدیل کرده که این امر می‌تواند

برای امنیت جمهوری اسلامی ایران چالش آفرین باشد. بنابراین جمهوری اسلامی ایران باید با اتخاذ تدابیری سعی کند که منافع ملی حداکثری ایران را تأمین کند و مانع از این گردد که افغانستان به کانون بحرانی علیه جمهوری اسلامی ایران از نظر از نظر سیاسی و اقتصادی امنیتی و فرهنگی تبدیل گردد (Masoudnia, c.2021:۱).

۸- اقدامات متجددانه و انجام برخی اصلاحات نوگرایانه در افغانستان پس از اشغال این کشور به ویژه در دوران ریاست جمهوری حامد کرزای و اشرف غنی در صورت سخت گیری طالبان و اقدامات متحجرانه‌ی آن‌ها و تضاد سنت و تجدد و بروز فشارها باعث ورود گسترده‌ای از افغان‌ها به ایران به صورت رسمی و غیر رسمی می‌شود که می‌تواند تبعات سیاسی، امنیتی، اجتماعی، فرهنگی، مالی و اقتصادی برای ایران داشته باشد و هرگاه این افراد در شکل پناهندگان حضور داشته باشند قطعاً گستره و عمق مشکلات بیشتر خواهد بود. گسترش ناامنی‌های اجتماعی، سرقت، بزهکاری، ورود و خروج غیرقانونی، ورود گروه‌های تروریستی در پوشش پناهنده، تعارضات فرهنگی مذهبی و ازدواج افراد پناهنده با اعضای جامعه میزبان، تقویت بازار کار غیررسمی و سیاه، قاچاق کالا، طلا و ارز و ... از آثار ورود سیل مهاجران به کشور است (Nourian, 2015: 129-130).

۹- حمایت هواداران طالبان در ایران که منجر می‌گردد، طالبان از هواداران خود برای اعمال فشار بر ایران استفاده کند و حتی می‌تواند شورشیان افراطی خود را که خواستار جدایی از ایران بودند، احیا کند. مهم این که، عربستان، اسرائیل و پاکستان نیز در این امر به آن‌ها کمک می‌کنند. گروه‌های هوادار طالبان در ایران می‌توانند ابزاری در دست افغانستان و یا حتی آمریکا و اسرائیل باشند که از آنها به عنوان ابزاری برای اعمال تروریستی و وارد آوردن فشار به ایران و حمایت از حرکت‌های تجزیه طلب در ایران استفاده کنند.

۱۰- دولت طالبان بیشتر از دولت قبلی در مورد اعطای سهم ایران از آب‌های هیرمند با تهران سازش نخواهد داشت، بنابراین تهران را در این زمینه بیشتر تحت تأثیر قرار می‌دهد.

۱۱- تضعیف موقعیت منطقه‌ای ایران به دلیل اینکه همه رقبای سنی تهران از جمله عربستان و ترکیه روابط بهتری با طالبان نسبت به تهران دارند که این امر سبب می‌گردد رقبای تهران مانند سعودی‌ها از طالبان برای فشار بر ایران استفاده کنند (Entekhab, b. 2021:1).

در پایان باید به دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران در قبال این تحول، نمره قبولی داد چرا که پس از آگاهی از حوادث افغانستان و رصد تحولات میدانی و دیپلماتیک، به‌رغم انتقاد برخی گروه‌ها در داخل، باب مذاکره با طالبان را گشود و این مهم سبب شد تا نه تنها طالبان در جریان اشغال شهرها و مراکز ولایات این کشور برخلاف دهه ۱۹۹۰ به مراکز دیپلماتیک ایران تعرضی نکنند، بلکه به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم به ایران اطمینان بدهند که به‌دنبال حفظ روابط با ایران هستند.

نتیجه گیری

یکی از تحولات مهمی که در سیاست آمریکا که در دوران بایدن اتفاق افتاد تغییر جهت سیاست خارجه آمریکا از منطقه خاورمیانه به منطقه شرق و رقابت با چین بود. لذا آمریکا تصمیم گرفت در مورد سیاست پیشین خود در مورد خاورمیانه، مبنی بر استقرار نیروهای خود و دکترین مسئولیت پذیری که بعد از واقع ۱۱ سپتامبر انجام گرفته بود، تجدیدنظر کند که یکی از مشخصه های آن خروج نیروهای آمریکایی از افغانستان بوده است که در آن بیش از سه هزار میلیارد دلار هزینه کرده بود بدون آنکه موفقیت ملموسی به دست آورد. این تصمیم آمریکا و ناکامی برای دولت - ملت سازی در افغانستان، این فرصت را در اختیار طالبان قرار داد تا بار دیگر بتوانند با بهره گیری از نیاز مردم افغانستان به برقراری نظم، استفاده از اقوام پشتون، احساسات قوم گرایانه و ضد آمریکایی که در افغانستان بوده است، بر افغانستان سلطه یابد و امارت دوم طالبان در افغانستان شکل بگیرد. این امارت در حقیقت تداوم حکومت اول بوده ولی با این تفاوت که این بار طالبان درصدد برآمدند با تجربه گیری از دولت اول و برای جذب نظر کشورهای همسایه به ویژه جوامع جهانی خود را تعدیل یافته، معرفی کنند و درصدد برآیند نه از طریق زور بلکه از طریق تسامح و تحیب قلوب، دل اقوام و سایر گروه های افغانستان را به دست آورند.

در حقیقت تصمیم دولت آمریکا مبنی بر خروج نیروهایش از افغانستان به دلیل آگاهی از ناکارآمدی سیاست خود در روند دولت - ملت سازی در این کشور به همراه تغییر اولویت های سیاست خارجی این کشور این فرصت را در اختیار طالبان قرار داد تا بتوانند مجددا در عرصه سیاسی افغانستان عرض اندام کنند. موافقت نسبی آمریکا با این تحول پس از نشست کنفرانس دوحه، حمایت برخی از کشورهای منطقه از طالبان به ویژه پاکستان، ناکارآمدی دولت اشرف غنی، غالب بودن روحیه قومی بر مردم افغانستان همراه با شعار قوم گرایی و بیگانه ستیزی از سوی طالبان همه و همه امکان ظهور مجدد طالبان و پیروزی آنها بر دولت اشرف غنی را فراهم کرد.

لذا به دنبال فتح کابل، طالبان بار دیگر در افغانستان، امارت اسلامی تشکیل داد و دوران جدید حکومت خود را البته با شعار تشکیل دولت فراگیر به دلیل پختگی سیاسی خود اعلام کرد. بی گمان، موفقیت طالبان در تشکیل دولتی در کنار مرزهای شرقی ایران می تواند منافع جمهوری اسلامی ایران را از نظر ایدئولوژیک، امنیتی، سیاسی و اقتصادی با چالش مواجه کند. دستگاه دیپلماسی ایران با آگاهی از روند تحولات افغانستان و رصد آن سیاست خود در قبال طالبان را بر اساس استراتژی نظارت و استفاده از ابزارهای مختلف از جمله اقتصادی، سیاسی و امنیتی برای تاثیرگذاری بر رفتار سیاسی این گروه و ترغیب آنها به تشکیل دولتی فراگیر، رعایت حقوق شهروندان و مشارکت سایر گروه های مذهبی و قومی در قدرت و خودداری از نسل کشی قرار داده است. البته باید منتظر ماند و دید تا چه حد راهکار دیپلماتیک جمهوری اسلامی ایران منتهی به نتیجه می گردد و یا این که با انتقال بقایای داعش به افغانستان و بروز جنگ داخلی در این کشور، افغانستان به کانون بحران در کنار مرزهای شرقی ایران تبدیل می گردد.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می کنند که تعارض منافع وجود ندارد و تمام مسائل اخلاق در پژوهش را که شامل پرهیز از سرقت ادبی، نشر و یا ارسال بیش از یک بار مقاله، تکرار پژوهش دیگران، داده سازی یا جعل داده ها، منع سازی و جعل منابع، رضایت ناآگاهانه سوژه یا پژوهش شونده، سوء رفتار و غیره می شوند، به طور کامل رعایت کرده اند.

References

- Abdekhodaiee, M., (2014). "Modern State, Civilizational State," *Journal of Philosophy and Theology*, 13(3), 97-121. [In Persian].
- Abtahi, S. M., Torabi, S. A. A., (2016). "The Role of the United States in State-Building in New Afghanistan and Iraq," *Political Science Quarterly*, 11(32), 53-81 [In Persian].
- Afzali, R., Moradi, S., (2012). "A Comparative Study of the Concept of State in Modern and Postmodern Discourses," *Journal of Politics*, 43 (4), 207-225 [In Persian]
- Ariza Cerezo, C., (2021). "The keys to Taliban Revival in Afghanistan", (17/6/2021), http://www.ieee.es/en/Galerias/fichero/docs_opinion/2016/DIEEEO36-2016_Claves_resurgimiento_taliban_Cristina_Ariza_English.pdf.
- Ataiee, M. I., (2005). **A Brief Look at Contemporary Afghan History**, Kabul: Meivand Publication. [In Persian]
- Basharieh, H., (2007). **Reason in Politics**, Tehran: Negah Moaser. [In Persian]
- Bansa, A., (2021). "Five Reasons for American Withdrawal from Afghanistan," (17/6/2021), <https://www.india.com/opinion/five-reasons-for-american-withdrawal-from-afghanistan-taliban-attack-us-troops-4894307>.
- Biden, J., (2021). Speeches & Remarks by President Biden on the Drawdown of U.S. Forces in Afghanistan, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/07/08/remarks-by-president-biden-on-the-drawdown-of-u-s-forces-in-afghanistan>.
- Bremmer, I., (2003). "Nation-and State-Building in Eurasia", *Geo. J. Int'l Aff.*, 4(29), 29-37.
- Daheshyar, H., (2004). **Neoconservatives and U.S. Foreign Policy**, Tehran: Saraiee Publication. [In Persian]
- Dobbins, J., Campbell, Jason. H., Mann, Sean., Miller, Laurel. E., (2019). **Consequences of a Precipitous US Withdrawal from Afghanistan. U.S.A**, Rand Corporation.
- Edwards, Lucy. Morgan., (2010). "State-building in Afghanistan: a case showing the limits? *International review of the Red Cross*, 92(88), 967-991.
- Entekhab Newspaper., (2021). "What Are the Risks of a Taliban Government for Iran?" *Entekhab agency*, available on: <https://B2n.ir/w31943> [In Persian]
- Faraji Rad, A., Shahbazi, B, Sadati, S. Hadi., Darkhor, M., (2011). "The New Strategy of the United States and Afghanistan's National Security," *Journal of New Perspectives in Human Geography*, 4(1), 159-170. [In Persian]
- Fararu, B., (2021). "America's Greatest Defeat in Afghanistan", *Fararu agency*, available on: <https://B2n.ir/s88074> [In Persian]
- Ghorbani, S., Arsalan, Bahoush fardeghi, M., (2015). "U.S. Presidential Policies After September 11 and Peacebuilding in Afghanistan (Focusing on the Liberal-Democracy Doctrine)," *Journal of International Relations Research*, 1(16), 13-4. [In Persian]

- Glassner, M., I, Fahrner, r, Chuck., (2004), **Political Geography** (3dr ed), Hoboken: John Wiley & Sons.
- Hatami, Abbas (2011). "Various Theories of State-Building: Towards a Theoretical Framework," *Political Science Research Journal*, 6(3), 7-44. [In Persian]
- Hehir, A., Robinson, N., (2007). **State-building: Theory and practice**, London: Routledge.
- Hettne, B. (2010). "Development and security: Origins and future", *Security Dialogue*, 41(1), 31-52.
- Keivan Hossein, A., (2005). "The Place of Regime Change Policy in U.S. Security Approach," *Defense Policy Quarterly*, 13(3), 31-50. [In Persian]
- Masoudnia, H., (2021a). "The Resurgence of the Taliban," *Etemad Newspaper*, available on: <https://B2n.ir/x88195>. [In Persian]
- Masoudnia, Hossein., (2021b). "The Afghanistan Crisis: A Symbol of America's Paradoxical Politics", *Aftab of Yazd Newspaper*, available on: <https://B2n.ir/z73047>. [In Persian]
- Masoudnia, H., (2021c). "Exploring the Reasons behind the Political Shifts of the Taliban", available on: <https://B2n.ir/u50098>. [In Persian]
- Mirheidar, Dorreh., (2005). "Examining the Concept of Territoriality and its Evolution from a Geopolitical Perspective", *Geopolitics Quarterly*, 1(1), 6-18. [In Persian]
- Mojdeh, V., (2003). **Afghanistan and Five Years of Taliban Rule**, Tehran: Ney Publication.
- Nourian, S. M. A., (2015). "Roots and Significant Consequences of Neighboring Failed States: Afghanistan and the Failure of State-Building and Peace," *Political Science Quarterly*, 11(31), 115-136. [In Persian]
- Randev, R., (2021). US withdrawal from Afghanistan and its implications for India, <https://www.financialexpress.com/defence/us-withdrawal-from-afghanistan-and-its-implications-for-india/2287623>.
- Salimi, A., Khaledian, S. Ali., (2012). "Examining U.S.-Pakistan Relations after the September 11 Attacks and Their Impact on Pakistani Taliban Activities," *Journal of Afagh Security*, 5(16), 157-186. [In Persian]
- Samiee esfahani, A., Farahmand, S., (2024), "International State-Building and the Crisis of Political Transition in Afghanistan (2014-2021)", *The State Studies Quarterly*, 10 (37), 245-290, [In Persian]
- Sardarnia, K., (2013). **Sociology of the Middle East**, Tehran: Mizan Publication. [In Persian]
- Sardarnia, K., Hosseini, S. M., (2015). "Social Challenges of Modern State-Building in Afghanistan," *Global Politics Quarterly*, 3(3), 37-63. [In Persian]
- Shahkarami, A., (2004). "Afghanistan: Ethnic Nationalist Elites Fueling the Civil War," *Strategy Journal*. 8(31), 96-106. [In Persian]
- Tohidfam, M., Paydar, F., (2012). "The U.S. Strategy in Afghanistan and Its Impact on Iran's National Security," *Journal of International Relations*, 5(2), 65-97 [In Persian]
- Zargar, A., (2007). "Models of State-Building from the European Model to the Eurasian Model," *Political Science Quarterly*, 4, 97-16. [In Persian]